

Monumentnummer*: 526904

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 21
F 033 421 77 99
E info@cultureelerfgoed.nl

Status: rijksmonument
Inschrijving register*: 30 december 2004
Kadaster deel/nr: 13238/85

*Monumentnaam***

Hoofdgebouw

Complexnummer

526905

Complexnaam

Oudegein

*Woonplaats**

Nieuwegein

*Gemeente**

Nieuwegein

*Provincie**

Utrecht

<i>Straat*</i>	<i>Nr*</i>	<i>Toev.*</i>	<i>Postcode*</i>	<i>Woonplaats*</i>	<i>Situering</i>	<i>Locatie</i>
Oudegein	1		3432 NC	Nieuwegein		
Oudegein	1	C	3432 NC	Nieuwegein		

*Kadastrale gemeente**

VREESWIJK

*Sectie**

A

*Kad. object**

1740

Appartement

Grondperceel

*Rijksmonumentomschrijving***

Omschrijving onderdeel 1: HOOFDGEBOUW, LANDHUIS OUDEGEIN.

Stigig hoog uit de gracht oprijzend paviljoenvormig rechthoekig classicistisch landhuis uit 1633, onder hoog met leien gedekt tentdak met twee verdiepingen op onderhuis, gebouwd door de toenmalige eigenaar Adriaan Ploos van Amstel, heer van Tienhoven, het Gein en Jutphaas. Ploos van Amstel bouwde het huis op de fundamenten van een ouder kasteel, en herschiep tegelijkertijd de parkaanleg in renaissancistische trant, zoals die tot op heden gedeeltelijk is bewaard. Huis en park vormen sinds 1633 een eenheid, die wellicht in de invloedssfeer van Constantijn Huygens (en hiermede in de invloedssfeer van prins Frederik Hendrik) tot stand is gekomen; Ploos van Amstel was nauw met Constantijn Huygens bevriend. In het onderhuis is de oude 14de-eeuwse woontoren van het oude kasteel nog deels bewaard, getuige de 1,9 m dikke muren en de aanwezigheid van een zwaar tongewelf (westzijde). Het huis is opgetrokken onder invloed van het toen in zwang zijnde Hollands classicisme; invloed van Scamozzi is

tastbaar aanwezig in de rechte zandstenen door geprofileerde omlijsting omgeven ingangspartij (zuidzijde) met door voluten gesteunde kroonlijst, die naar voorbeelden uit zijn voorbeeldboeken is ontworpen. In het boven de kroonlijst gesitueerde wapenveld in reliëf het wapen van de ridderhofstad. Tegen de oostgevel is een waterstoep gelegen met 17de-eeuwse eiken toegangsdeur naar de keuken; naast de stoep bevond zich oorspronkelijk een duivenhok. Op het dak drie opvallende, hoge schoorstenen, afgesloten door een siersmeedijzeren kroonstuk met bol (centrale schoorsteen) en windvaan. De voor- en achtergevel (respectievelijk zuid- en noordgevel) zijn respectievelijk in zes en vijf venstertraveeën verdeeld. De muurdammen aan de voorgevel zijn van ongelijke breedte, hetgeen wellicht verklaard kan worden uit de gebruikmaking van gedeelten van de voorganger van het huidige huis (gevel vertoont echter geen naad) of uit de indeling van de ruimtes inwendig. Oorspronkelijk was het huis omgaande van kruisvensters voorzien met korfbogen (bel-etage) en accoladebogen (verdieping). Waarschijnlijk werd het huis omstreeks 1801, toen het door vererving in bezit kwam van Willem de Geer, gemoderniseerd en verkreeg het aan de voor-, achter- en de drie traveeën brede linker(west-)gevel de thans aanwezige brede 15-ruits schuifvensters (bel-etage) en 12-ruits schuifvensters (verdieping) met strekken erboven; toen verkreeg de huidige achtergevel de huidige regelmatige travee-indeling waar brede muurdammen aan weerszijden van de centrale venstertravee deze travee in visueel opzicht benadrukken en deze gevel een symmetrisch aanzien geven. Vermoedelijk werden de vensters aan de achterzijde toen eveneens van de thans nog aanwezige persiennes voorzien. De vensters in de drie traveeën brede rechter (oost-)gevel werden toen door de huidige blindnissen dichtgezet. Het oorspronkelijke drielichts venster aan de rechterzijde van de voorgevel van het onderhuis werd toen vervangen door de huidige twee 6-ruits schuifvensters. De achtergevel verkreeg toen in het onderhuis de vijf op de traveeën gelegen 6-ruits vensters. Op de plaats van de eenvoudige ophaalbrug kwam de huidige vaste houten brug van vijf bogen op gebosseerde pijlers met eronder gesitueerde dienstbrug; toen werd ook ter plaatse in het onderhuis de huidige dienstingang gemaakt. Het bovendeck wordt voorafgegaan door een hardstenen trap van 8 geprofileerde treden. Trap en bovenbrug werden in deze tijd voorzien van de thans aanwezige eenvoudige smeedijzeren balustrade. De dakkapellen (drie aan de voorzijde, een enkele op de centrale travee aan de achterzijde en rechterzijde en drie aan de linkerzijde) dateren in oorsprong uit de bouwtijd van het huis en bestaan uit een van een kloosterkozijn afgeleide variant van een in een enkel kozijn gevat met luiken voorzien ondervenster (twee maal 6-ruits openslaand) waarboven een 12-ruits bovenvenster. De kapellen zijn overkapt door een met leien gedekt schilddak met driezijdig overstek aan de voorzijde. De kleinere en hogergelegen dakkappel aan de linkerzijde heeft een kloosterkozijn met 4-ruits onder- en bovenvenster. In 1873 werd het huis gerestaureerd; toen werden inwendig een aantal wijzigingen aangebracht. Honderd jaar later, in 1971, werd het huis wederom gerestaureerd. Inwendig: in de keuken (onderhuis, oostzijde) een balkenplafond en plavuizenvloer uit de bouwtijd. Op de bel-etage aan de linkerzijde de zaal met forse 17de-eeuwse schouw met zuilen en halfzuilen in rood-wit geaderd marmer. De kapconstructie bestaat uit zes eikenhouten jukken met krommers. Uit de tijd van Willem de Geer (eigenaar van 1801 tot 1831) dateren de vier ovale dessus-de-portes in stuc in de hal met voorstelling van de vier jaargetijden. Toen werden op de bovenverdieping de twee lage grijs en zwart marmeren schouwen aangebracht in eenvoudige laat-Empire-vormgeving. Bij de restauratie in 1873 werd het stucplafond met florale motieven in de hal aangebracht. Toen werd eveneens de trap, die waarschijnlijk oorspronkelijk achter de hal lag, verplaatst naar de rechter voorzijde van het huis.

Waardering

Het hoofdgebouw is in cultuurhistorisch opzicht van algemeen belang:

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

- vanwege de ouderdom;
- vanwege de gaafheid;
- vanwege de schoonheid;
- als gaaf bewaard voorbeeld van een in de invloedssfeer van het Hollands-classicisme opgetrokken hoofdgebouw van een Utrechtse ridderhofstad uit de eerste helft van de 17de eeuw;
- vanwege de verwevenheid met de in oorsprong 17de-eeuwse infrastructuur van het park en hiermee als gaaf bewaarde en zeldzame uiting van het gedachtengoed uit de eerste helft van de 17de eeuw met betrekking tot de architectuur van een ensemble van een riddermatig huis en park.

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Kasteel, buitenplaats

Functie

Landhuis